

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8
(Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Özel Sayısı), 246-271
Geliş Tarihi:10.11.2024 Kabul Tarihi:24.12.2024
Yayın: 2024 Yayın Tarihi:31.12.2024
<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1582469>
<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

TOZKOPARAN DİZİSİNDEKİ ÇOCUK KARAKTERLER ÜZERİNDEN KÖK DEĞERLERİN TEMSİLİ

Serhat TOPTAŞ*

Öz

Yayıncılık sektörü yıllar boyunca evrimleşerek gelişmiş ve bu gelişim kitle gruplarına yönelik minimal içerikler oluşturmaya kadar ilerlemiştir. Televizyon yayıncılığında farklı kitle gruplarına göre pek çok dizi türü üretilmiş ve bu diziler belli grupları temsil edecek şekilde hazırlanmıştır. Toplumdaki bireyleri yansıtan ve televizyon yayıncılığında temsil konusunda önemli etkileşim ürünlerinden biri de dizilerdir. Diziler toplumdan referans alınarak oluşturulmuş pek çok karakterden oluşur. Bu çalışmanın ilk bölümünde dizi karakterlerinden birisi olan çocuk karakterlerin, dizi sektörü açısından temsiline yer verilmiştir. Televizyonun küresel değerlerin yaygınlaşmasında üstlendiği misyon açıktır. Dizilerde sunulan çocuk karakterler, kendi varlıklarının yanında herhangi bir duygu durumunu ya da değerler kavramını temsil edecek şekilde tasvir edilebilir. Değerler kavramı, toplumu oluşturan bireyler için neyin önemli olduğunu, nasıl yaşamaları gerektiğini ve tercihlerini nasıl yapmaları gerektiğini belirten gelenekler olmanın yanında toplumun evrimleşme sürecinde gelişen ve olgunlaşan bir kavramdır. Çalışmanın ikinci kısmında ise toplumsal alanda önemli olan kök değerlerin çocuk karakterler üzerinden nasıl yansıtıldığına değinilmiştir. Pek çok temsil çalışması olmasına rağmen bu çalışmada, karakterler yerine karakterlerin konumu üzerinden kök değerler kavramının incelenmesi önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı çocuk karakterlerin eylemleri, diyalogları ve kişilerarası iletişimiyle hangi kök değer olgusunu temsil ettiklerini saptamaya çalışmaktır. Araştırma inceleme yönteminde Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın düzenlediği on temel kök değer çerçevesinden Sosyolojik eleştiri tercih edilmiştir. Araştırmada çocuk karakterlerin öncelikle tozkoparan dizisinde hangi temsil konumunda belirlendiği gözlemlenmiştir. Ayrıca çocukların eylemleri ve aralarında geçen diyaloglarla hangi kök değerleri nasıl temsil ettikleri tespit edilmiştir. Bu noktada Çocuk karakterler öncelikle iyiyi ve kötüyü temsil edecek konumda oldukları, ikinci aşamada ise eylemleri ve aralarında geçen diyaloglar vasıtasıyla kök değerleri tek tek birer kavram olarak değil toplu bir şekilde bir kavramı ve dizi içerisinde sürekli yeni bir kavramı temsil edecek şekilde ilerledikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kök Değerler, Dizi, Televizyon, Temsil.

* Arş. Gör. Dr., Aksaray Üniversitesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, serhattoptas@aksaray.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5645-7865>

Representation Of Core Values Through Child Characters In Tozkoparan Series

Abstract

The broadcasting sector has evolved and developed over the years and this development has progressed to the point of creating content tailored for specific audiences. In television broadcasting, many types of series have been produced for different audience groups and these series have been prepared to represent certain groups. TV series are one of the most important interaction products that reflect individuals in society and are important in terms of representation in television broadcasting. TV series consist of many characters formed with reference to society. In the first part of this study, the representation of child one of the series characters, in terms of the series sector is included. The mission of television in the dissemination of global values is clear. Child characters presented in TV series can be depicted in a way that represents any emotional state or concept of values besides their own existence. The concept of values is a concept that develops and matures in the evolution process of society, as well as being traditions that specify what is important for the individuals who make up society, how they should live and how they should make their choices. The second part of the study focuses on how the core values that are important in society are reflected through children. Although there are many representation studies, it is important in this study to examine the concept of core values through the position of the characters instead of the characters. The aim of the study is to determine which root value phenomenon the child characters represent through their actions, dialogues and interpersonal communication. Sociological criticism from the framework of ten fundamental core values organized by the Ministry of National Education, Board of Education and Board of Education was preferred in the research analysis method: In the research first of all, it was observed in which representation position the child characters were determined in the series Tozkoparan. In addition, it has been determined how the children represent which core values through their actions and the dialogue between them. At this point, it has been concluded that the child characters are in a position to represent good and evil, and in the second stage, through their actions and dialogues between them, it has been concluded that they do not represent the core values as individual concepts, but collectively as a concept and in a way to represent a new concept in the series.

Keywords: Core values, TV Series, Television, Representation.

Giriş

Kitle iletişim araçları, toplumun algılarını yönetmede güçlü bir etkiye sahiptir. Kitle iletişim araçları arasında televizyon, görsel ve işitsel bir alana hizmet vermesi, içerik erişimi açısından daha çok seçeneğe sahip olması, ulaşımı kolay olması ve geniş kitlelere erişme kapasitesi yönünden diğer kitle iletişim araçlarından daha etkili bir platformdur. Televizyon kültür aktarımı ve kök değerlerin sunulması

açısından da diğer kitle iletişim göre önde gelen araçlardan biridir Reklamlar, diziler, haberler ve belgeseller gibi televizyon içerikleri, toplumun her kesimine hitap eder. Bu içerikler kitlelerin görüşlerini, algılayış biçimlerini, toplumsal olaylara yaklaşımlarını ve değerler hakkındaki bilgilerini güncelleyebilirler. Televizyonu tek bir bakış açısıyla izlemek değil, bilgilendirmek, farkındalık yaratmak ve zihinleri etkilemek açısından önemli bir unsurdur.

Televizyonun renkli dünyası özellikle çocukların dikkatini çekmektedir. Çocuklar bu mecrayı sosyalleşme aracı olarak algılayabilir. Çocuklar, kendilerine sunulan içerikler, çeşitli toplumsal davranış biçimleri ve değerlerle sık sık etkileşime girer. Bu içerikler çocukların dünyayı algılama ve anlamlandırma biçimine katkı sağladığı gibi onların aile, saygı, vatanseverlik, yardımlaşma, sevgi, dürüstlük vb. kök değerleri içselleştirmeleri açısından önemlidir. Fakat televizyonda sunulan içerikler, özellikle belli bir konu ve temayı işleyen dizilerdeki kök değerler, her zaman olumlu bir anlam vermeyebilir. Kök değerlerin temsilleri olumsuz bir şekilde de sunulabilir. Bu içerikler çocukların psikolojik ve duygusal gelişimine olumsuz etkiler sağlayabilir. Bu nedenle çocuklar için hazırlanan içeriklerin olumlu etki yaratması için bu içerikler dikkatli bir şekilde hazırlanmalı ve kök değerleri destekleyici nitelikte olmalıdır. Bu çalışma TRT'1 de yayınlanan Tozkoparan dizisindeki çocuk karakterlerin kök değerleri nasıl temsil etkileri üzerine yapılmış bir çalışmadır.

1. Televizyon

Dizilerin temelinde gündelik bir hikâye ve bu hikâyeyi yaşayacak karaktere ihtiyaç vardır. Karakter ve hikâyeler belli mekân ve zaman diliminde kurgulanır ve oluşturulan içerikler yine belli bir zaman diliminde ve medya aracılığıyla izleyicilere aktarılır. Bu kurgusal ifadeler gerçek dünyadan referans alınarak oluşturulur. Televizyon, dizideki olaylar ve karakterlerle seyirci arasında bağ kurar ve bu karakterlerin yaşam biçimlerini kitleler üzerinde meşrulaştırmaya çalışır. Diğer bir deyişle televizyon dizileri sunulmak istenen yaşam tarzını, ifadeleri ve düşünceleri aktaran önemli bir araçtır (Çelenk, 2005, s. 13). Televizyon yayıncılığı büyük bir

evreni temsil ettiği gibi, minimal olaylar da temsil etmektedir. Televizyonun dizileri toplumdaki bireyleri yansıtan ve onlar hakkında kitlelere bilgiler sunan ürünlerden biridir. Bu nedenle televizyon dizileri evrensel, yerel ve kültürel öğeleri bireyler üzerinden yansıttığı için televizyon dünyasının önemli bir parçası olarak tanımlanabilir. Özellikle yerli diziler birden çok farklı konuları ve temaları geniş bir izleyici kitlesine, haftalık ya da günlük olarak sunmaktadır. Bu durumda televizyon evreni, izleyici kitlesine hâkim olmayı sağlayabilmektedir. Temel olarak benzer konulara, benzer karakter tiplerine bakıldığında genel bir kitlenin gündelik yaşamdaki olaylarını aktarır. Televizyon bu şekilde tüketim kültürünü yansıtmının yanı sıra neyi tüketeceğini kitlelere benimsetir. Bu durumda televizyon, üretim ve dağıtımındaki etkin rolüyle popüler kültüre hizmet eden araçlardan biri olarak görülebilir (Arık, 2012, s. 604).

Diziler, metinlerin üretildiği ve tüketildiği içerikleri toplumsal bir çerçevede sunan ve metinlerin olay ve karakterler aracılığıyla anlam kazanmasını sağlayan bir mecradır (Birkiye, 1984, s. 155). Yerli diziler, günümüz yaşam koşullarını ve toplumsal değerler çerçevesinde oluşturulmuş metinleri oyunlar aracılığıyla sunan anlatılardır. Tamamıyla kurgusal bir dünya yaratılarak gerçeklikten uzak olan karakterlerin oluşturulduğu bu evren, gerçek hayattan referans aldığı için yadırganmayan bir anlatım tarzıdır. İster yetişkin birey olsun isterse çocuk karakter olsun her karakter ayrı ayrı kişilik özelliklerine sahiptir. Bu karakterlerin hepsi toplumdaki var olan olgular yansıtır. Bu nedenle dizilerdeki karakterler geleneksel kültür yapısı yerine dönemi ifade eden herhangi bir kültürel düzeyi yansıtır.

Televizyonda pek çok materyal olmasına rağmen diziler, izleyiciler üzerinde dramatik etki yaratan anlatı türlerinden biridir. Yerli diziler dramatik etki oluşturarak izleyicinin dikkatini çektiği gibi süreklilik de sağlamaktadır. Bu etkileşimi oluşturmak için pek çok dizi içeriği dramayı kullanmaktadır. Drama içeriği de uygun anlatım tekniklerini kullanarak toplumsal değerleri ve normları belli bir ideolojik anlatım biçimine dönüştürerek yeniden izleyicilere sunar. Diğer bir deyişle kültürel değerleri ve normları mevcut toplumda süregelen sorunlar çerçevesinde

biçimlendirir. Gerçekle hayal arasında bir dünyayı temsil eden diziler, toplumsal problemleri, gelenekleri, iş ve ev yaşamının zorluklarını, aile olmanın gerekliliklerini, erkek kadın arasında ilişkileri ve toplumsal değerler gibi konuları referans alarak içeriklerini oluşturur (San, 1991, ss. 573-575). Dizilerin içeriğinin ana ögesini çoğunlukla aile kavramı, aile yapısında birlik ve aile içi sorunlar oluşturmaktadır. Bu anlatılardaki aileler, toplumda var olan kişilerden referans alınarak oluşturuldukları için izleyici tarafından sanki gerçek ailelermiş gibi izlenmektedir. Bu durum izleyiciyle dizi karakterlerine karşı empati kurmayı sağlar (Çağdas 2003: 247-248). Dizilerde aile olgusu sunulurken çoğunlukla anne, baba ve çocuk karakterler temel karakter olarak anlatıyı başlatan konumda yer alır. Bazı dizilerde ise diğer aile üyeleri, olaylar geliştikçe dizi içerisine sokulan yeni bir karakter şeklinde, herhangi bir yan olay yaratıcısı olarak eklenir En başta bütün aile karakterleri gibi yan karakterler de dizide bulunsa bile temel karakterlerden daha az diyaloglara sahiptirler. Bu durum dizinin anlatmak istediği tema, konu ve içeriğe göre değişkenlik göstermektedir.

1.2. Kök Değerler ve Televizyon İlişkisi

Günümüz dünyasında birçok teknolojik gelişme hızlı değişimlere yol açmaktadır. Teknolojinin getirdiği değişimler insanlar arasındaki ilişkileri değiştirdiği gibi ve kavramsal ifadelerin ve sözcüklerin de anlamlarını değiştirmiş ve genişletmiştir. Değişen algılama biçimleri değerler kavramlarını etkilemiştir. Bu nedenle değerler kavramı, gerek eğitim ve aile içinde gerekse dijital platform içeriklerinde sürekli yenilenmeye ihtiyaç duymaktadır (Aktepe vd., 2018). Değerler kavramı en çok çocukluk döneminde bireyler için önemlidir. Gelişim evresi olan bu dönemde çocuklar pek çok şeye maruz kalabilir. Özellikle televizyondaki içeriklerden etkilenebilirler. Çocuklar eğitim ve öğretim hayatının dışında kalan vakitlerinin hemen hemen çoğunu televizyon karşısında geçirdiği düşünülebilir. Bu nedenle televizyon çocuklara günlük olayları, yaşama dair bilgileri, kültürel birikimleri ve kök değerleri aktarma aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Dierking vd., 2003, s. 109).

bireyin kendisi ile uyum içinde olmasını ve bireye eylemlerini gerçekleştirirken düşünüp tutarlı hareket etmesini sağlayan özellikler kazandırır (Akbaş, 2008, ss. 9-12). Fichter'in *Sosyoloji Nedir?* kitabında açıkladığı değerler tanımına göre; toplumsal değerler, ortak barışın korunması ve toplumsal ihtiyaçların karşılanması amacıyla, aynı topraklarda birlikte yaşayan insanlar tarafından anlaşılabilir, uygulanan, değer verilen ve yüceltilen standartlardır (Fichter, 2009).

Değerler, toplumun yaşam kalitesini yükselten ve bireylerin motivasyonunu artıran, özünde mutluluğu temsil eden kurallar sistematiğidir. Diğer bir deyişle toplumun çoğunluğunun hem fikir olduğu ve uzun süreçte oluşan standartlar bütünüdür (Aktepe, 2014, ss. 18-19). Tamamıyla nesnel bir fikri içermezler, temelinde bireysel etkinlik olduğu için duygularla iç içedirler. Aynı zamanda değerler kişisel hedeflere ulaşmada etkili olan davranış tarzlarıyla da ilgilidir. Değerlerin bireyin duygu ve düşünceleriyle ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü değerler subjektiftir ve bu nedenle kişinin özel koşullarına göre değişiklik gösterir ve davranışlarına da yön verebilir (Lan vd., 2008). Davranış biçimi, insanların iletişim aşamasındaki tercihlerinde ya da olaylar arasındaki değişikliklerde yol gösterici etkiye sahiptir. Ayrıca değerler hem taşıdıkları öneme hem de bireyin bakış açısına göre sıralanmaktadır. Bu sıralama izleyicilerin kültürel alt yapısına ve belirledikleri değer önceliklerine göre değişmektedir. Fakat değerler değişken olduğu için zaman içerisinde yeni etkileşimle birlikte ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak adına kendi içlerinde değişiklik gösterebilir (Yazıcı, 2006).

Değerler, insan grubu arasındaki ilişkiyi belirler, kişilerin nasıl davranması gerektiği konusunda ölçütler koyar. Bu ölçütler kişiler arasındaki huzuru, sükûneti ve mutluluğu belirler. Değerler çerçevesinde gelişen ölçütlerin sürekliliği çağdan çağa yoluna devam eder. Ölçütler, bireylerin nasıl hareket etmesi gerektiğini belirten yol gösterici haritalar niteliğindedir (Akay, 2018, s. 6).

Her toplumun kendine özgü değerler sistemi olmasının yanında bu değerlerin kendi has hiyerarşik bir sınıflandırması da vardır (Korukcu vd., 2015, s. 54). Değerler sisteminin sınıflandırılması küreselleşmeyle evrensel bir konuma

ulaşmıştır. Değerlerin bilinirliğinin artmasında medyanın rolü etkili olmuştur. Medya bir yandan evrensel değerleri kitlelere ulaştırırken diğer yandan yerele ait değerleri insanlarla buluşturmaktadır (Şentürk vd., 2009, s. 144). İzleyicilere değer aktarımı söz konusu olduğunda televizyon yayıncılığı, her zaman ön plandadır. Hem görsel hem de işitsel olmasının yanında yerel ve evrensel hikâyeleri değerler sistemi içinde sunması, televizyonu bu açıdan diğer kitle iletişim araçlarından daha önemli bir cihaz haline getirmiştir. Fakat televizyonda sunulan dizi içeriklerindeki hikâyeler ve olaylar içerisine yerleştirilmiş evrensel değerler, o toplumun yerel değerleriyle çatışmamalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, okullarda uygulanan müfredatlarını güncelleme ve genişleme çalışmaları kapsamında öğrencilerin değerler sistemini tanıması adına değişiklikler yapmıştır. Öncekilerden farklı olarak yenilenen müfredatlarda, değerler ve değer eğitimi müfredatların odağını oluşturmuştur. Bu çerçevede mevcut müfredatlar incelenmiş ve öğrencilere aktarılması düşünülen millî ve manevi anlamları ifade edecek şekilde belirlenmiştir. Bu değerler 10 (on) ana başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

Tablo 1. *Kök değerlerin değerlerle ilişkili tutum ve davranışları (MEB, 2017, s. 4).*

Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma
Dostluk	Güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma
Öz denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine

	davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme
Vatanseverlik	Çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme
Yardımseverlik	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma

2. Televizyon ve Temsil İlişkisi

Temsil kavramı, sosyolojiden siyaset bilimine, hukuktan felsefeye, sanata kadar insan yaşamının pek çok alanında kullanılmaktadır. İngilizcede *Representation* kelimesinin karşılığı olan "temsil" kelimesi Latince kökenlidir. Var etmek, sunmak, yeniden üretmek anlamına gelir. Bir şeyin o anda veya durumda olmamasına rağmen bir şekilde var olduğunu ifade etmek için kullanılır (Pitkin, 2014, ss. 230-231). Aristoteles temsil kavramını, ilk aşamada insanların temel olarak zihninde var olan olguları belirlenen kodlara çevirme ve ikinci aşamada ise bu kodları geleneksel ve kültürel kodlar haline dönüştürme olarak yorumlamıştır. Platon ise temsillerin gerçekte var olduğunu ve gerçek varlıkları içerdiğini vurgulamıştır (Mitchell, 1995). Hall'e göre ise temsil süreçtir ve bu süreç belli aşamalardan geçmektedir. Hall'e göre temsil (2017):

Televizyon bir temsil aracı, eş deyişle, bir temsil sistemidir. Temsil kavramı burada Hall'in kullandığı biçimiyle anlamı inşa eden ve ileten bir süreç, "anlamlandırma sürecine" işaret edecek biçimde kullanılmaktadır. Bu anlamda temsil; sözlü, yazılı ya da ikonik göstergeler kullanılarak "gerçek" maddi dünyada zaten mevcut olan şeyleri kodlayan ya da onları yansıtan bir süreç değil, tam da bu anlamlandırma sürecine anlam üretmek ve anlamların değişime olanak sağlayarak katılan bir süreçtir. Hall bu tarz bir temsil yaklaşımını "inşacı temsil yaklaşımı" olarak adlandırır. Hall, dil, kültür

ve temsil süreçleri arasındaki ilişkiyi açıklarken temsilin ortak bir tanımının, “dil dünyaya hakkında anlamlı bir şey söylemek ya da dünyayı başkalarına manidar biçimde sunmak amacıyla kullanılması” olduğunun altını çizmektedir. Temsilin dil ve anlamının kültüre bağlı olduğunu belirtmektedir (s. 5).

Temsillerin üretim aşaması kitle iletişim araçlarıyla gerçekleşir. Medya, kültürel ve geleneksel değerlerin yeniden üretildiği mecralar olmasının yanı sıra bu değerleri temsiller aracılığıyla kitlelere ulaştırma görevini de üstlenen büyük bir mecra. Medyanın öncelikle içerikleri anlamlı bir hale dönüştürmek için toplumdaki izleyici kitlesinin kültürel yapısını ve değerlerini bilmesi gerekmektedir. Bu durum sonucunda temsilleri referans olarak kullanıp izleyici kitlesini yakalayabilir. Bu bağlamda televizyon referans aldığı kişileri dizilerde yansıtarak etkileşim sağlar ve bunun sonucunda televizyon için şöyle denilebilir: Kültüre ilişkin temsillerin yeniden üretildiği çok kapsamlı bir alandır (Karadaş, 2013, ss. 69-72). Diğer deyişle medyada bir temsilin gerçekleşmesi için öncelikle o temsili ortaya çıkaracak görsel, işitsel ya da metinsel bir içeriğin olması gerekmektedir. Gazeteler metinsel anlatımı, radyo işitsel ve metinsel unsurları içermektedir. Televizyon ise gerek metinsel gerek görsel ve işitsel tüm unsurları içerinde barındıran çok kapsamlı bir işleve sahiptir. Bu nedenle temsilleri izleyicilere aktarma aracı olan televizyon diğer kitle iletişim araçlarına göre ön planda olabilir.

Temsil, genel anlamda değerlendirme gerekirse; temsilden anlaşılan sadece karakterler değil, olayların, olguların, mekanların, şimdinin, geçmişin, geleceğin, öte dünyaların vs. gerçeğe uygun veya uygun olmayan, sonradan üretilen ya da yeniden üretilen biçimde sunulmasıdır. Televizyonda yayınlanan dizilerdeki karakterler açısından temsil için şu denilebilir: Kitleri belli bir sistem içerisinde tanımlayan, yaş, cinsiyet, statüsel bakımdan değişiklik gösteren geniş ya da küçük kümelerden oluşan gruplardır. Bu durum modern toplumlarda görülmektedir. Televizyonda temsiller kişilerin eş benzer örneklerini vermesinin yanı sıra karakterler üzerinden başka içerikleri, olayları aktararak bu içeriklerin meşrulaştırılmasını da sağlamaktadır. Temsiller, bazen gerçek hayattan alınan kişilerden oluştuğu gibi bazen de tamamen fantastik karakterler veya canlandırma türü yapımlar da olabilir. Bütün bu temsiller

izleyici kitlesine kişiler arasındaki ilişkiler hakkında birtakım bilgiler, öneriler ya da çözümler gösterirken, başka kişilerin yaşamından da kesitler sunarak bireylerin gözlem yapmasını sağlar. Her anlatıda olmasa bile pek çok dizide, temsiller aracılığıyla sunulan kişileri takip eden izleyiciler eş benzer değerler sayesinde etkileşime girip özdeşim kurabilmektedir. Bu şekilde değerler olgusu bireylerin sahip oldukları değerleri, daha farklı algılamalarına neden olabilir. Sonuç olarak televizyonda temsil, bir yandan toplumdaki değerleri ve davranış modellerini sunarken başka bir açıdan da herhangi bir olayı anlatılar üzerinden meşrulaştırma özelliğine sahiptir.

Temsil ve kültür arasında ilişki karmaşık bir yapıyı ifade eder. Çünkü kültür içerisinde gündelik olaydan köklü geçmişe kadar pek çok aşamayı ve değerler evrenini kapsamaktadır. Televizyon kültürel olguları birbirine entegre ederek ortak bir anlamlandırma sunan bir araç olmasının yanı sıra içinde bulunduğu toplumun kültürü için ideal olanı örneklendirme aracı durumundadır (Çelenk, 2005, s. 88). Hall'a göre temsiller dil yoluyla anlam üretir. Dil temsilleri kullanarak kitleleri ortak bir paydaya toplar ve ortak bir kültürü temsil eden yapı ortaya çıkar. Televizyon temsil sistemi içerisinde, görsel ve işitsel içerikleri insanlara sunarken ortak dilden ve kültürden yararlanmaktadır (Hall, 2017, s. 40). Bireylerin gerçek yaşamdan edindiği ortak dil ve kültürü, televizyon aracılığıyla yayınlanan diziler sayesinde yeniden öğrenmektedir. Bu diziler izleyici konumunda bulunan kişilere benzer, geçmiş hikâyesi olan karakterlerden oluşur. Bunun yanı sıra televizyon dizileri izleyicileri manipüle ederek, toplumdaki inançları, değerleri ve kuralları öğretir; aynı zamanda toplum içerisinde kendilerinden beklenen rolleri gerçekleştirmeleri için kişileri yönlendirir (Zengin, 2015, ss. 72-73).

3. Diziler ve Çocuk İlişkisi

Televizyon dizileri iyi tanımlanmış karakterlere sahiptir ve bu karakterlerin belirli faaliyet alanları, belirli mekânları vardır ve önceki bölümlerde oluşturulmuş genel mekânlar içinde bulunurlar. Her bölümde bir önceki olaydan parçalar ve içeriklerin bulunması zorunludur. Ana konu olan problemler dizinin sürükleyici

temel noktasıdır. Karakter de yan olaylar da değişebilir. Yan olaylar, toplumun ortak paydasına dayanan ama birbirinden farklı olaylardan oluşan bir dizi dramatik anlatıdır. Dizinin her bölümünde ortaya çıkan yan sorunların, sınırlı bir süre içinde belirli karakterler tarafından çözülmesi gerekir. Böylelikle her bölümde yeni bir sorunla başlangıç yapılmaktadır. Her bölüm kendi içinde bütünlüklü bir yapıya sahiptir. Bu durum karakterlerin genel eylemleridir. Ayrıca karakterler herhangi bir olguyu ya da durumu temsil etmektedir (Mutlu, 1991, s. 200).

Diziler, çoğunlukla yetişkin izleyici kitlesi için üretilmiş olmalarına rağmen bazen ana karakter ve yan karakter bazen de sadece figüranlar, çocuk karakterlerden seçilmektedir. Buradaki amaç çocukların ticari bakımdan büyük bir potansiyel güce sahip olmasıdır (Şentürk vd., 2009, s. 12). Bazı dizilerde ise sadece çocuk karakterlerin ana karakter olduğu, yetişkinlerin ise yan karakter olarak sunulduğu görülmüştür. Burada kullanılan çocuk karakterler olgun davranışlar sergileyen, yetişkinlere büyük yardımlarda bulunan ve gerektiğinde savunmasız ve sürekli tehlike altında olan çocuk karakterlerdir (Şirin vd., 2013, s. 25). Dizilerin hepsinde ister eğitim ister duygusal amaçlı olsun, çocuklara yönelik her türlü içerik yetişkinler tarafından yaratılmaktadır (Pembecioğlu, 2018, s. 28).

Dizilerde sunulan çocuk karakterler pek çok açıdan önem arz etmektedir. Dizi sektörü açısından çocuk karakterlerin bulunduğu anlatılar ekonomik gelir yönünden yüksektir. İzleyici açısından değerlendirildiğinde çocuk karakterler yetişkinlere göre daha duygusal varlıklardır. Bu nedenle duygusal durumların çocuk karakterler üzerinden aktarılması ve izleyiciye geçmesi daha çabuktur. Ayrıca çocuk karakterler yetişkinlerin aktaramayacağı bilgileri başka karakterlere iletme konumunda da bulunabilirler. Bilgi aktarma aşamasında çocuk karakter başka çocuk karaktere iyi ya da kötü söylemlerde bulunabileceği gibi yetişkinler arasında da ilişki kurmak ya da ilişkiyi bozmak için bu davranışları sergileyebilir. Televizyon dizilerinde çocuk karakterler öncelikle iyi ya da kötüyü temsil edecek şekilde hazırlanır, ikinci aşamada ise bu çocuk karakterin hangi duygu durumunu temsil edeceği belirlenir. Çocuk karakterler başarılı, uysal, sempatik, uyumlu, mutlu,

saygılı gibi pozitif duygular ya da kurallara uymayan, kavgacı, saldırgan gibi negatif duyguları temsil edebilir.

4. Yöntem

Dizisel anlatıları, kültürel temaları, sorunları ve bunların çözümünü aktaran ve toplumsal değerleri somutlaştırmak ve meşrulaştırmak üzere üretilen temsiller, dizi seyircisine gerçek yaşamında da yol gösterici ya da farkındalık sağlayabilecek düşünceler, tutum ve davranış kalıplarını empoze etmek için yaratılır (Özden, 2004, ss. 154-160). Diziler, dönemin öz yapısına, niteliklerine ve o toplumda yaşayan bireylerin hayat tarzına ve günümüz koşullarına göre değişiklik göstermektedir. Örneğin 2000’de ve 2024’te aynı tema üzerinden ilerleyen bir dizinin anlatı yapısında, karakterlerinde ve hikâyeleştirme dilinde, biçim ve içerik yapısında farklılık olacaktır (Gültekin & Aydınlioğlu, 2020, s. 84).

Sosyolojik eleştiri, toplumundaki bireylere anlatıdaki değerleri göstermek ve bu değerlerin anlamlandırılmasını sağlamak, kültürel değerleri ifade etmek görevini üstlenir. Aynı zamanda dönemin sosyal koşullarıyla ilişkisine bakarak anlatının verdiği mesajları inceler. Başka bir deyişle, sosyolojik eleştiri, değerlerin dizilerde nasıl yansıtıldığını ve somutlaştırıldığını, dizilerin sosyal değerler üzerindeki etkisini, bu değerleri güçlendirme ya da değiştirme gücünü ve dizilerin toplumsal tutum ve davranış kalıplarında neden olduğu değişiklikleri konu edinir (Özden, 2004, ss. 154-160). Bu çalışmada sosyolojik analiz yoluyla dizilerdeki karakterler üzerinden kök değerlerin incelenmesi yapılmıştır. Çünkü sosyolojik analiz yöntemi, karakterlerin temsil ettiği bireyleri, o dönemin toplumsal değerlerini ve davranış biçimlerini ortaya çıkarır (Gültekin & Aydınlioğlu, 2020, s. 84).

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, okullarda uygulanan müfredatlarını güncelleme ve genişletme çalışmaları kapsamında öğrencilere değerler sistemini tanıtmak amacıyla değişiklikler yapmıştır. Bu değerler 10 (on) ana başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir. Bu çalışmanın yöntem kısmında da çocuk karakterler üzerinden yukarıda belirtilen kök değerler

kavramı incelenecektir. Çalışma için çocuk karakterlerin ana karakter olarak sunulduğu TRT 1’de yayınlanan *Tozkoparan* dizisi seçilmiştir. İnceleme kısmında ise dizinin sadece ilk bölümü alınmıştır. Çünkü dizilerde ana karakterlerin tanıtılması ve hikâye / olay içerisinde davranışlarını ve kişiliklerini belli etmesi birinci bölümde gerçekleşir. Sonraki bölümlerde o kişiliklerle eylemler sürdürülür. Ayrıca ilk bölüm YouTube verilerine göre en çok izlenen bölümdür.

Medya süreçler aracılığıyla mevcut temsilleri sunma, hikâyeleştirme yöntemiyle kendi değerlerini yaratma ve anlam oluşturma gücüne sahiptir. Temsil pratiğinin en işlevsel olduğu medya alanı televizyon dizileridir. Bu dizilerde senaryo, değerler, anlatı öğeleri ve karakterlerin sistematik kullanımı yoluyla anlam yaratılır. Çocukların okul eğitimi ve aile eğitiminden sonra en çok maruz kaldıkları araç televizyonda yayınlanan içeriklerdir. Dizilerde evrensel ve yerel kök değerlerin sunulması çocukların gelişimi açısından önemlidir. Televizyonda yayınlanan diziler, kişiler arası iletişimi etkilediği gibi çocukların karakteristik özelliklerinde de değişim yaratabilir. Bu çalışmada gelişim çağındaki çocukları temel alarak, eğlence ve eğitim dünyasında etkili olan televizyon dizilerindeki kök değerlerin çocuk karakterler üzerinden nasıl temsil edildiği araştırılmıştır. Araştırma soruları şu şekildedir; Dizilerdeki çocuk karakterler temel kök değerleri temsil etmiş midir? Tozkoparan dizisindeki çocuk karakterler kök değerleri nasıl temsil etmiş midir? sorusuna yanıt aramak çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Örneklem seçiminde benzeşik örneklem yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemin tam tersi olan Homojen (benzeşik) örnekleme amaç, (homogeneous sampling) küçük ve homojen bir örneklem ele alarak belli alt grupları derinlemesine çalışmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 120). Oldukça geniş olan dizi evreninden alınacak örneklem çocuk karakterler üzerinden anlatılan değerler kavramlarını temsil eden diziden oluşmaktadır. Örneklem sınırlaması ise TRT 1’de kanalında yayınlanan 9-12 yaş grubu çocuklara yönelik “Tozkoparan” adlı dizinin, Youtube izlenme oranları dikkate alınarak en çok izlenen 1. bölümüdür.

4.1. Bulgular ve Yorum

Yaşları 10 ile 12 arasında olan dört çocuk kendi aralarında top oynar. Aralarından birisi topa hızlı vurur. Top, onları izleyen Mete'nin önüne düşer. Çocuklar topu atması için Mete'ye seslenir. Mete sessiz kalır. Arkasından başka bir çocuk grubu gelerek Mete'yi iter. Sahayı kullanmak için aralarında sözlü tartışma çıkar. Her iki grup da kendi arkadaş grubunu savunarak tartışmaya girer. Mete sessizliğini sürdürürken, diğer grup Mete'yi tanımaya çalışır. Top oynayan grup Mete'ye top fırlatır, tartışma yeniden alevlenir. Mete oradan ayrılır ve uzak bir yere oturur. Mete, annesine yalan söylememesi gerektiğini ama üstünün kirlediği için ne yapacağını düşünürken tartışmayı bitiren ve daha önce Mete'yle tanışan grup, yanına gelir.

Adalet kök değeri, tanışma aşamasında gerçekleşir. Bir grup ayrımcılık yapmasına rağmen diğer grup eşit davranmayı tercih etmiştir. Dostluk kök değeri, tanışma ve tanışma sonrasında çocukların Mete'nin yanına hemen gitmeleriyle belirtilmiştir. Özdenetim kök değeri, bir davranışın sonucunu kabul etme anlamına gelir. Bu kavram olumsuz anlamda gerçekleştirmiş ve topu atan çocuklar üzerinden verilmiştir. Çocuklar topu attıktan sonra davranışlarını kabul edip Mete'ye gülmüştür. Saygı kök değeri, çocukların Mete'ye kötü davranan çocuklara karşı gösterdikleri tepkiyle ortaya çıkmıştır. Yardımseverlik kök değeri, misafirperverlik kavramını temsil etmektedir. Mete'nin ilçeye yeni taşındığını anlayan çocuklar iki grup şeklinde sunulmuştur. Bir grup olumlu davranarak misafirperverlik göstermiştir. Diğer grup ise olumsuz şekilde şiddet eylemiyle davranmıştır.

Yeni tanıştığı çocuklar Mete'yi ormana tek gitmemesi için uyarırlar. Yabani diye birisinin ormanda yaşadığını, çok tehlikeli ve insana benzeyen bir şey olduğunu söylerler. Yabani, asırlardır ormanı yönetirmiş, önceden bir demirci imiş ve orman çocuklarından haberi olmadan yaşarmış. Orman çocukları kendilerini ormanın sahibi olarak görürlermiş ve Yabani çok ses çıkardığı için ondan ormanı terk etmesini istemişler. Orman çocukları Yabani'nin evini yakmış. Ateş bu duruma o kadar üzülmüş ki orman çocuklarından intikam alması için Yabani'ye özel güçler vermiş.

Yabani o günden sonra bütün çocuklara karşı nefret ile dolmuş, bütün sevgisi yok olmuş. Çocuklar konuşurken ormandan Yabani'nin çıktığını görüp koşmaya başlarlar. Mete biraz arkada kalsa da diğer gruba yetişir. Nefesi çok daralmıştır. Diğer çocuklara nefes ilacını gösterir. Çocuklar da hızlı olmasını istedikleri için Mete'den özür diler.

Adalet kök değeri, paylaşma kavramı çerçevesinde sunulmuştur. Buradaki paylaşım herhangi bir nesne paylaşımı değildir. Bilgi paylaşımı üzerinedir. Dostluk kök değeri, çocukların Mete'yi arkada bırakmamak için olay yerinden kaçarken sürekli hızlı olması gerektiğini söyleyerek dayanışma kavramının ortaya çıkması ile baş gösterir. Saygı kök değeri, Mete nefes alamadığı için ilaç kullandığını söyler. Bu durum karşısında diğer çocuklar Mete'ye saygı kök değerini ifade eden özür dileme vb. sözcükler kullanırlar. Ormanın girişinde girilmez yazısıyla başlayan sahnede çocuklar Yabani'yle ilgili hikâyeyi anlatır. Onun tehlikeli olduğunu belirtirler. Bu durum vatanseverlik kök değerini kurallara uyma kavramı olarak belirtilmiştir. Mete, çocukların verdiği bilgiler doğrultusunda ormana girmez. Sonuç olarak Mete kurallara uymuştur.

Mete'nin kafasına top atan çocuklar aralarında konuşurken Mete babası ile okula giriş yapar. Çocuklar, Mete'nin yanındaki kişinin okulun yeni müdürü olduğunu öğrenince çok şaşırırlar. Mete sınıfa girer, öğretmeni ve arkadaşlarıyla tanışır. Daha önce Mete ile tanışan grup onunla aynı sınıfta oldukları için sevinir. Tartışan grup ise bozulur, sıralarına Mete oturmasını diye çantalarını koyarlar. Mete, Osmanlı tarihi dersinde hocanın anlattıklarına ek bilgiler sunar. Bunu tiyatro şeklinde canlandırarak yapar. Mete daha sonra okçuluk kulübüne yazılır. Okçuluk kulübünde onu istemeyenlerin grubuna düşer. Gruptakiler Mete'ye kötü davranmaya başlar. Mete'yi kabul etmeyen ekip kendi aralarında tartışırlar. Diğer gruptakiler Mete'nin iyi birisi olduğunu ve yanlış gruba gittiğini aralarında konuşurlar. Daha çok çalışmaları, okçuluk yarışması için bol bol antrenman yapmaları gerektiğini birbirlerine hatırlatırlar. Mete'ye karşı olan grup sürekli aralarında tartışırlar ve birbirine karşı emir kipli cümleler kullanırlar. Bu durum grup içinde sürekli

tartışmalara yol açmaktadır. Mete'ye karşı olumlu tavır sergileyen grup ise Mete'ye, daha önce neler yaptıklarını anlatır. Herkes meraklı olduğu alanlardan bahseder. Fakat Mete yanlarından ayrıldıktan sonra kendi aralarında Mete hakkında konuşmaya başlarlar. Mete'yi arkadaş olarak kabul etseler de okçuluk grubunda rakipleri olduğunu söylerler.

Adalet kök değerine göre, arkadaş olarak Mete kabul edilir. Fakat Mete'nin okçuluk kulübünde karşı takımında olmasına üzülmürler. Buradaki adalet kök değeri şu şekilde ortaya çıkmıştır: Rakip bile olsalar bildiklerini ve bilgilerini Mete'yle paylaşmaları adalet kök değerini ortaya çıkarmıştır. Saygı kök değeri, Mete'yle samimi olan grubun Mete'nin her ne kadar farklı grupta olsa da sınıf arkadaşları oldukları için ona saygı duymasından gelmektedir. Diğer grup ise kendi takımlarında olan Mete'yi sürekli rahatsız ederek gruptan ayrılmasını ister. Saygı kök değeri, kendine nasıl davranılmasını istiyorsan başkalarına da o şekilde davran mantığı ile sunulmuştur. Sevgi kök değeri, Mete'yle arası iyi olan gruptaki çocuklarla ilişki giderek ilerlemiştir. Sevgi kök değeri, güven duyma ve merhametli olma çerçevesinde aktarılmıştır. Çocuklar rakipleri olan Mete'ye kendi yaptıkları işler hakkında da bilgiler vermektedir. Bu durum sevgi kök değerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Mete'yi istemeyen grup üyeleri ders arasında okçuluk grubundan çıkması için Mete'yi tehdit eder. Mete bu duruma bozalsa da arkadaş olduğu diğer grup üyeleri, ne olduğunu sorduğunda cevap vermez ve daha sonra onların yanlarından da ayrılır. Okçuluk yarışması için turnuva sahasında bütün grup üyeleri toplanır. Turnuvada Mavi Ay takımı birbirini motive ederek çalışır. Karayel takımı turnuva boyunca bağırarak birbirleri üzerinde moral bozukluğu yaratır. Bu durum sonucunda Karayel takımı daha iyi oyun sergilese de Mavi Ay takımı oyunu kazanır. Mete'nin hatalı atışından dolayı Karayel takımı Mete'nin peşine düşer ve onu ormanda sıkıştırır. Mete ormanda hızlı koştuğu için nefesi daralır. Orman içinde ilerlerken birden yere yığılır. Karayel takımı, Mete'nin başında birkaç saniye bekler. Panikleyen Karayel takımı Mete'yi o şekilde bırakıp kaçar. Yalnız ve baygın bir

şekilde ormanda yatan Mete'nin yanına Yabani gelir ve onu kucaklayarak götürür. Bu durumu Mavi Ay takımından bir çocuk görür ve kameraya alır.

Mavi Ay takımı, rakiplerinin dediklerini umursamadan dayanışma ve yardımlaşma çerçevesinde oyunu kazanmıştır. Burada dostluk kök değeri sunulmuştur. Özdenetim kök değeri hem olumlu hem de olumsuz şekilde verilmiştir. Mavi Ay takımı rakip takımın söylediklerine karşı davranışlarını kontrol ederek oyuna yoğunlaşmıştır. Karayel takımı ise iyi ok atamayan arkadaşlarına karşı hep öfkeli konuşmalarda bulunmuştur. Bu durum, Karayel takımının eylem sonrası davranışlarını kontrol edemediği sonucunu çıkarmaktadır. Mavi Ay takımı öz denetim kök değerini olumlu olarak sunmuştur. Sabır kök değeri Mavi Ay takımının sergilediği davranış biçimleri üzerinden aktarılmıştır. Her ne kadar aralarında bazı karakterler sabırsız eylemler yapsa da takımın çoğu onları uyararak sabırlı olurlarsa kazanabileceklerini söyler. Sabır kök değeri karakterlerin birbiri ile iletişimlerini üzerinden aktarılmıştır.

Mete ve arkadaşları zilin çalmasıyla ders için sınıfa giderler. Karayel ve Mavi Ay takımı kâğıda notlar yazar ve notları ders anında Mete'ye uzatırlar. Mete sırasıyla notları açar. Önce Karayel grubunun notunu okur. Karayel takımı çünkü olayları kimseye anlatmamasını ve gruptan ayrılması ister. Mavi Ay takımı ise dün neler olduğunu anlatmasını ister. Ders arası olunca Mavi Ay takımı Mete'yi Yabani hakkında sıkıştırır. Mete Yabani'nin kötü birisi olmadığına ısrarcı olmasına rağmen Mavi Ay takımı inanmaz. Karayel takımı sınıfa döner. Mete'yi takımdan çıkarırlar. Mavi Ay takımı üyeleri bu duruma şaşırır. Mete sınıftan çıkar. Takımlar bahçede antrenman yaparken Mete oradan geçer. Takım kaptanı neden gelmediğini söyleyince Mete iyi olmadığını söyler. Takım kaptanı bunu kabul etmez. Mete iyi olmadığı konusunda ısrar edince takım kaptanı da herhangi bir takımda olmadan arkadaşlarıyla çalışabileceğini söyler. Mete'nin attığı ok, hedefi tam isabet tutturunca herkes şaşırır. Karayel takımı ısrarla Mete'nin okçu olamayacağını söyler. Mavi Ay takımı ise iyi bir okçu olacağını söyler ve aralarında oylama yaparak

Mete'yi kendi takımlarına alırlar. Çünkü Mete'nin iyi ve dürüst birisi olduğunu ifade ederler.

Dostluk kök değeri, Karayel takımı Mete'yi takımında çıkardıktan sonra Mavi Ay takımının bu duruma üzülmeye Mete'yi kendi gruplarına almaları ve onun iyi bir arkadaş olduğunu düşünmeleri ile sağlanmıştır. Bu durum anlayışlı olma ve dayanışma kapsamında sunulmuştur. Sorumluluk kök değeri, davranışlarının sonuçlarını üstlenme kavramı ile Mete'nin oku iyi atamaması üzerinden sunulmuştur. Ana hikâyenin Mete'nin etrafında gerçekleşmesi, iki rakip takım arasında kalması bu karakteri ön plana çıkarmaktadır. Diğer karakterler ise davranış sorumluluğunu hem olumlu hem de olumsuz yönde sergilemişleridir. Mavi Ay takımı her şeyi kabul ederken Karayel takımı bütün sorunun Mete'de olduğunu belirterek sorumluluk almamıştır. Yardımseverlik kök değeri, Mavi Ay takımının bütün ekibi üzerinden verilmiştir. Oy birliği ile Mete'yi takıma almışlardır. İş birliği yapma, cömert olma ve misafirperver olma kavramları Mavi Ay takımının bu eylemi ile aktarılmıştır.

Mete arkadaşlarına Yabani'nin çok iyi bir okçu olduğunu ve onu takımı çalıştırmaya ikna etmeleri gerektiğini söyler. Mavi Ay takımı, okul takımında lider olmak bu teklifi kabul eder. Yabani'den yardım istemeye giderler fakat Yabani hepsini kovar. Mavi ay takımı korkmasına rağmen inatçı bir tavır sergiler. Tekrar yabaninin kulübesine giderler. Birinci gün evi boyamaya çalışırlar. Yabani gelince kızar ve korkarak kaçarlar. İkinci gün evde yemek yapmaya çalışırlar. Mutfağa giren Yabani azarlayarak kovalar. Fakat yaptıkları çorbayı beğenir. Mavi Ay takımı müsabaka alanına tekrardan gidip ön elemelere katılır. Yabani onları uzaktan izler. Mavi Ay takımı tekrar yenilir. Ormanda toplantı yaparken yabani onları uzaktan izler daha sonra yanlarına gider, sabah ilk ders için gelmelerini söyler.

Adalet kök değeri, takım için Yabani'nin evini boyamaları ve ona yemek yapma çabalarıyla aktarılmıştır. Dostluk kök değeri, Mavi Ay grubundaki herkes tarafından açıkça gösterilmiştir. Bütün karakterler dayanışma ve yardımlaşma çerçevesinde Yabani'yi okçuluk dersi vermesi için ikana etmeye çalışmaktadır. Bu

eylemler dostluk kök değeri çerçevesinde sunulmuştur. Dürüstlük kök değeri, Mavi Ay ekibinin sözünde durup Yabani'yi ikna etme eylemleri gerçekleşmiştir. Yabani'den direkt bir etkileşim almamalarına rağmen sahne sonunda Yabani onları uzaktan izler ve okçuluk yarışması için ders vermeyi kabul eder. Sözünde durmak kavramı, Mavi Ay grubunda bulunan karakterlerin amaçları doğrultusunda aktarılmıştır. Sabır kök değeri, Mavi Ay grubu karakterlerinin ev boyama ve yemek yapma eylemlerini farklı günlerde yapmalarıyla ve azimle Yabani'yi ikna etmeye çalışmalarıyla ortaya konmuştur. Yardımseverlik kök değeri, iş birliği kavramı çerçevesinde sunulmuş, Mavi Ay takımının plan yapıp Yabani'yi ikna etme aşamaları iş birliği kapsamına anlatılmıştır. Dolayısıyla bütün karakterler birbirine yardım eder. Yardımseverlik kök değeri birlikte çalışma çerçevesinde aktarılmıştır.

5. Sonuç

Çalışmada çocuk karakterler dizi boyunca her sahnede ve sahneler arası geçişlerde eylemlerini gerçekleştirerek neyi amaçlandığına ve nasıl bir yönelimle belirttiğine, bu yönelim ve amaç doğrultusunda eylemleriyle ya da sözcükleriyle hangi kök değeri taşıdığına dikkat edilmiştir.

Tozkoparan dizisindeki ana karakterlerin çoğunluğu çocuk olarak seçilmesine rağmen çocuk karakterlerin davranış biçimlerinde dikkat çekici birkaç durum tespit edilmiştir. Öncelikle incelenen dizide çocuk karakterler iyiyi ve kötüyü temsil edecek konumda belirlenmiştir. Tozkoparan dizisindeki çocuklar pasif, korunması gereken bir kişi olarak gösterilmiş ya da yetişkin kişilere yardım edebilecek olgun bir karakter şekilde tasvir edilmiştir. Çocukların kendini yansıtmama aşaması ya da büründüğü karakter tiplerini belli bir çerçevede sunmak, kendi kimliklerini ifade etmede çocukları zorlayabilir. Sonuç olarak bu temsiller, çocukluk algısını dar bir alana sıkıştırabilir. Bu yüzden dizilerde çocuk karakterler tek boyutlu değil, çok boyutlu, diğer bir deyişle duygu durumları, sosyoekonomik konumları ve toplum içerisinde olan diğer değişkenler dahil edilerek verilmelidir.

Televizyon dizilerindeki çocuk karakterlerin temsil ettiği kök değerler ve bu değerlerle olan bağ, bir sonraki kuşak ya da çocuk izleyici kitlesi için önemli rol

oynar. Sunulan kök değer dizilerdeki çocuk karakterler üzerinden anlatılarak pekiştirilir. Fakat bu temsiller yeterli derinlikte sunulmazsa istenilen etki oluşmayabilir. İncelenen dizide karakterler belli başlı kök değerleri temsil etmiştir. Bu kök değerler bireysel bir kişi üzerinden gerçekleşmemiştir. Aksine bütün grup aynı değerleri temsil edecek eylemleri yapmışlardır. Ayrıca Tozkoparan dizisinin çalışmaya dahil edilen bölümünde, çocuk karakterlerin sunduğu kök değerlerin nasıl içselleştirildiği, nasıl etkileşime geçildiği sunulmamıştır. Çocuk karakterlerin hepsi temsil ettiği kök değerlerin nasıl geliştiğini vermemiştir. Bazı kök değerler olumsuz karakterler üzerinden sunulmuştur. Bu durumda karakterlerin temsil etmesi gereken olumlu kök değerler yerine olumsuzluk durum verilerek, olumu kök değerlerin daha dikkat çekeceği düşünülmüştür. Çocuklar tek bir kavram üzerinden anlatılmamış, her çocuk anlattığını olaylar çerçevesinden farklı kavramları temsil ederek hikâye ilerlemiştir. Bu nedenle çalışmada, kök değerlerin tek bir karakter üzerinden temsili söz konusu değildir.

Sonuç olarak kök değerlerin temsili açısından televizyon dizileri, çocukların bu değerleri anlaması ve benimsemesi için güçlü bir kitle iletişim aracıdır. Bu nedenle televizyon dizilerindeki kök değerlerin temsil edilmesi aşamasının bu karakterler üzerinden nasıl oluştuğu gerçekçi bir şekilde anlatılırsa ve kök değerler grup halinde değil de bireysel karakterler üzerinden sunulursa çocuklar bu değerleri hayatlarına daha iyi entegre edebilirler.

Kaynakça

- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(28), 455-476.
- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Aktepe, V. (2014). Eetkinlik temelli değer eğitiminin öğrencilerin yardımseverlik tutumlarına etkisi. *Researcher*, 2(2), 17-49.
- Aktepe, V., Uzunöz, A., & Köybaşı, E. (2018). Değer analizi yaklaşımı yoluyla dürüstlük değerine yönelik öğrenci cevaplarının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(3), 606-626. <https://doi.org/10.30831/akukeg.350285>

- Arık, M. B. (2012). Bir televizyon ürünü olarak futbolun televizyonda temsili. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 16, 599-617. <https://doi.org/10.17064/iüifhd.39012>
- Birkiye, A. (1984). *Yapısalcılığın eleştirisine doğru*. <https://www.nadirkitap.com/yapısalcılığın-eleştirisine-dogru-atilla-birkiye-hazirlayan-kitap14859471.html>
- Çelenk, S. (2005). *Televizyon temsil kültürü 90'lı yıllarda sosyokültürel iklim ve televizyon içerikleri*. Ütopya Yayınevi.
- Dierking, L. D., Falk, J. H., Rennie, L., Anderson, D., & Ellenbogen, K. (2003). Policy statement of the "informal science education" ad hoc committee. *Journal of Research in Science Teaching*, 40(2), 108-111. <https://doi.org/10.1002/tea.10066>
- Fichter, J. (2009). *Sosyoloji nedir* (N. Çelebi, Çev.; 9. bs). Anı Yayıncılık.
- Guler, D. (1989). Çocuk, televizyon ve çizgi film. *Kurgu*, 5(1), 144-158.
- Gültekin, G. (2021). Hollywood sinemasında kötülüğün kaynağı olarak çocuk(luk). İçinde A. Can, H. Aker, & M. Aytaş (Ed.), *Sinema ve çocuk -1 Türk ve dünya sinemasında çocuk imgesi ve çocukluk halleri*. Tablet Basım Yayın Dağıtım.
- Gültekin, G., & Aydınlioğlu, Ö. (2020). Sosyal sorumluluk aracı olarak sinema: Halam geldi filminin sosyolojik analizi. İçinde S. Koca & N. Karadaş (Ed.), *Platon'un Mağarasından sinema perdesine sosyolojik film okumaları*. Literatürk Academia.
- Hall, S. (2017). *Temsil kültürel temsiller ve anlamlandırma uygulamaları* (İ. Dündar, Çev.). Pinhan Yayıncılık.
- Karadaş, N. (2013). Televizyon dizilerinde gücün temsili. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2(2), 0.
- Korukcu, A., Güngör, M., & Ardahanlı, Ö. (2015). *Animasyon filmlerin değerler bağlamında incelenmesi*. Dem Yayınları.
- Lan, G., Gowing, M., McMahon, S., Rieger, F., & King, N. (2008). A study of the relationship between personal values and moral reasoning of undergraduate business students. *Journal of Business Ethics*, 78(1), 121-139. <https://doi.org/10.1007/s10551-006-9322-z>
- MEB. (2017). *Milli Eğitim Bakanlığı*. Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. www.ttkb.meb.gov.tr
- Mitchell, T. (1995). Representantation. İçinde F. Lentricchia & T. McLaughlin (Ed.), *Critical terms for literary study second edition*. University of Chicago Press. <https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/C/bo3627086.html>
- Mutlu, E. (1991). *Televizyonu anlamak*.
- Özden, Z. (2004). *Film eleştirisi*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Pembecioğlu, N. (2018). *Türk ve dünya sinemasında çocuk imgesi*. Ebabel Yayıncılık.
- Pitkin, H. F. (2014). *Temsil kavramı*. Kültür Yayınları.
- San, İ. (1991). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 23(2), 573-582. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000780
- Şentürk, M., Ekşi, H., Otrar, M., Yaman, H., Yaman, E., & Durmuş, A. (2009). *Çocuklara yönelik programlar ve bu programlarda yayımlanan reklamların içerik analizi Araştırması*. Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. <https://avesis.istanbul.edu.tr/yayin/9fc95c48-d868-48a0-9e39-bb7215f64a97/cocuklara-yonelik-programlar-ve-bu-programlarda-yayimlanan-reklamlarin-icerik-analizi-arastirmasi>
- Şirin, M. R., Altun, A., & Oktay, N. (2013). *1. Türkiye çocuk ve medya stratejisi ve uygulama planı*. Çocuk ve medya kongresi.

- YAZICI, D. K. (2006). Değerler eğitimi genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. bs). Seçkin Yayınları.
- Zengin, M. O. (2015). *Televizyonda yaşlı temsilleri ve yaşçılık*. Kriter Basım Yayın Dağıtım.

Extended Abstract

Television broadcasting represents not only a large universe, but also the minimal narratives within its TV series are the smallest part of society that reflect and provide information about individuals in society. Therefore, Media content can be defined as the most important part of the television world as they reflect universal, local and cultural elements through individuals. Especially domestic TV series present a wide range of different topics and themes to a large audience on a weekly or daily basis. In this case, television can enable the universe to dominate the audience. It is basically a means of conveying the events in the daily life of an audience that comes when looking at similar topics and similar character typecasting. In this way, television both reflects the culture of consumption and determines what the masses will be interested in. In this case, television can be called the center of popular culture with its effective role in production and distribution. This can lead to the following situation: media content can be defined as a mechanism that transforms the audience as it wishes after the production and distribution phase.

Character Creation Phase

Domestic TV series are narratives that present texts created within the framework of today's living conditions and social values through plays. First of all, the character created by the dice that designed this universe in which a completely fictional world was created and characters far from reality were created, and secondly, the information that the same author added to his character inspired by the people he encountered in real life. The result of both situations is a character and a style of narration that is not strange because it takes reference from both fictional and real people.

Each character, whether an adult individual or a multi-character, has distinct personality traits. These characters all reflect the existing phenomenon in society. For this reason, the characters in the series do not reflect any cultural level that does not express the period instead of the traditional cultural structure. Although television contains many materials, soap operas are the only type of narrative that has a dramatic effect on viewers. Domestic TV series create a dramatic effect, attracting the audience and providing continuity. Many series content uses drama to create this interaction. Drama re-presents social values and norms to the audience by transforming them into a certain form of ideological expression using narrative techniques appropriate to the content. In other words, cultural values and norms are shaped within the framework of ongoing problems in current society. Representing a world between reality and fantasy, dramas create their content with reference to social problems, traditions, the difficulties of work and home life, the necessities of being a family, relationships between men and women, and social values.

Core Values

In today's world, many technological developments lead to rapid changes. As the changes brought about by technology have changed the relationships between people, the meanings of conceptual expressions and words have changed and expanded. Changing forms of perception have interacted with the concepts of values. For this reason, the importance of the concept of values has created the agenda of continuous renewal both in education and

family and with digital platform contents. The concept of values is most important for individuals in childhood. During this period, which is a developmental stage, children can be exposed to many things. They are especially affected by the content on television. Children spend most of their time outside of education and training in front of television. For this reason, television appears as a means of transmitting daily events, information about life, cultural accumulation and core values to children

Values are a system of rules that improve the quality of life within society and increase the motivation of individuals, representing happiness in essence. In other words, it is a set of standards that the majority of society agrees on and that are formed in a long process. Values do not contain a completely objective idea; they are intertwined with emotions as they are based on individual activity. It is possible to say that values are related to an individual's feelings and thoughts. Because values are subjective and therefore vary according to the individual's specific circumstances and can also guide behaviors. Behavior has a guiding effect on people's choices in communication or changes between events. In addition, values are ranked according to both their importance and the individual's point of view. This ranking varies according to the cultural background of the audience and the value priorities they set. However, since values are variable, value priorities may change over time to meet new needs that arise with new interactions

The Board of Education of the Ministry of National Education has made changes familiarizing students with the values system as part of updating and expanding the curricula applied in schools. Unlike the previous curricula, the renewed curricula focus on values and value education. In this framework, the existing curricula were examined and determined to express the national and spiritual meanings that are intended to be transferred to students. These values are grouped under 10 (ten) main headings. These titles are justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and helpfulness.

It is used in many areas of human life, from sociology to political science, law, philosophy and art. The word "representation", which is the equivalent of "Representation" in English, is of Latin origin. It means to bring into existence, to present, to reproduce. It is used to express that something exists in some way even though it is not at that moment or situation. According to Aristotle, the concept of representation is interpreted as translating the phenomena that basically exist in people's minds into determined codes in the first stage and transforming these codes into traditional and cultural codes in the second stage. Plato emphasized that representations exist in reality and contain real entities.

Television Series

Television series have well-defined characters and general locations established in previous episodes. Each episode must contain elements and content from previous events. The main plot, the issue, the problems are the main driving point of the series. Both character and side plots may change. Side plots are a series of dramatic narratives based on a common denominator but consisting of different events. The side issues that arise in each episode of the series have to be solved by certain characters within a limited time. Thus, each episode starts with a new problem. Each episode has a coherent structure within itself. This is due to the general actions of the characters. In addition, the characters represent something phenomenon or situation.

Although the series are mostly produced for an adult audience, sometimes there are child characters as main characters and side characters and sometimes simply as extras. The aim here is that children have great commercial potential. In some series, there are many series in which only child characters are the main characters and adults are presented as side characters. The children used here are those who exhibit mature behavior, provide great help

to adults, and are vulnerable and in constant danger when needed. In all TV series, all kinds of content for children, whether for educational or emotional purposes, is created by adults.

Method

Serial narratives are representations that convey cultural themes, problems and solutions, and are produced to embody and legitimize social values. Representations are created to impose patterns of thought, attitude and behavior that can guide or raise awareness in real life. The types of series vary according to the characteristics and qualities of the period in which they are prepared and the daily lifestyles of the individuals living in that society. Sociological film/series analysis also explains the interaction and change with the structure of society in which the characters in the analyzed series live. Representations of characters reveal the social values and behavioral patterns of that period.

Sociological film/series criticism examines the messages given by the narrative. To show it to individuals in society and to make sense of it, to express cultural values and to examine how the series conveys these values, to look at its relationship with the social conditions of the period and to examine the messages given by the narrative. In other words, sociological film / TV series criticism includes issues such as how values are reflected and embodied in TV series, the impact of TV series on social values, their power to strengthen or change these values, and the changes caused by TV series in social attitudes and behavior patterns

The Presidency of the Board of Education and Discipline of the Ministry of National Education has made changes to familiarize students with the system of values within the scope of updating and expanding the curricula applied in schools.

The study employed an analogous sampling method, specifically homogeneous sampling, to deeply analyze a small, uniform subset of data. In homogeneous sampling, which is the opposite of maximum variation sampling, the aim is to study certain subgroups in depth by taking a small and homogeneous sample (Yıldırım & Şimşek, 2018, p.120). In determining the sample to be taken from the genre series universe, which is quite large, it consists of series that will represent the concepts of values explained through child characters. The Sample limitation" is the most watched 1st episode of the series called "Tozkoparan" for children aged 9-12, which is broadcast on TRT channel, taking into account the Youtube viewing rates

Evaluation And Conclusion

These values are grouped under 10 (ten) main headings. These titles are justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence. In the methodology part of this study, the concept of core values mentioned above will be analyzed through child characters. Tozkoparan series broadcasted on TRT 1, which is presented as the main character of child characters, was selected. In the analysis part, only the first episode of the series was taken. Because the introduction of the main characters in the series and their behaviors and personalities in the story / event take place in the first episode. In the following episodes, actions are continued with those personalities.

The media has the power to present existing representations through processes, to create its own representations of values through storytelling and to create meaning. The media field where the practice of representation is most functional is television series. In these series, they create meaning through the systematic use of script, values, narrative elements and characters. After school education and family education, the media that children are most exposed to is the content broadcast on television. The presentation of universal and local core values in TV series is important for children's development. TV series can affect interpersonal communication as well as create changes in children's characteristics. In this

study, based on children in the developmental age, it will be investigated how the core values in television series, which are effective in the world of entertainment and education, are represented through child characters.